

(Kính t ng b n bè, chi n h u đã t ng s ng và làm vi c cùng tôi t i thành ph Đà Nẵng trong giai đ n này)

Đà Nẵng vào nh ng ngày cu i tháng 3 năm 1975 th t là h n đ n, r i l an. Quân đ i và dân chúng t các T nh Qu ng Tr , Th à Thiên, thành ph Hu đ xô v , làm cho cái thành ph đã đông dân này càng thêm đông đ o. Cái Radio 4 băng tần tối tần nhất của Nhâ t lúc bấy gi lúc nào cũng ồ bên ca nh tôi. Theo tin t các Đài Phát Thanh trong và ngoài n c th t là l n x n, không gi ng nhau... Theo đài phát thanh Quân Đ i, Sài Gòn, VOA, BBC cũng nh m t vài đài khác của n c ngoài, tôi vô cùng kinh ngạc là Hu có l nh rút b m c đ u ch a đánh nhau chi c . Sao l quá nh v y ? Tôi gi i đ i n th ai, h i m y Ông b n thân là Đ n V Tr ng trong vùng thì h cũng trong tình tr ng nh tôi, không rõ đ u đ uôi, tình hình ra sao hết.

Thành ph Đà Nẵng đông ch t nh ng ng i là ng i. V n đ an ninh, l n x n m i lúc m t thêm gay g t. Nhi u binh sĩ t c gi n, b n súng lên tr i nh nh ng k điên khùng vì không hi u t i sao l i có l nh rút lui, b h t các tr n tuy n gây nên tình tra ng hỗn loạn thê tha m này trong khi ch a ch m đ ch., ch a đánh đấm chi ca . X a nay có bao gi th đầu ! T nhiên không đánh nhau, mà ch bi t b ch y là làm sao ? T ng Ngô Quang Tr ng, T L nh Quân Đoàn I kiêm Vùng I Chi n Thu t, có l là ng i duy nh t đ đây bi t đ c chuy n này, do ông đ c T ng Th ng Nguy n Văn Thiệu gi i vô Sài Gòn g p, h p các T ng L nh, nh ng vào t i n i thì ch có m t mình ông g p T ng Th ng Thi u và nh n l nh cu v T ng T L nh quân đ i : “ Rút b Quân Khu I ! “ T ng Tr ng, m t danh T ng cu Quân L c Vi t Nam C ng Hoà, th gi i bi t ti ng, bi t tên, ch t đ i ng c ng i nh ng ... ch ng mu n h i t i sao vì ông cũng đoán bi t: h i cũng vô ích, đê rôi b ng đ ng khai t l luôn ca môt Quân Đoàn(Army Corps) hùng ma nh cho nó tan hàng , xâ p tiêm, và ca Vùng I Chiến thuât bao gồm 5 Ti nh : Qua ng Tri , Th à Thiên, Qua ng Nam, Qua ng Tín, Qua ng Ngãi và 2 thành phố Huế, Đà Nẵng .

B Ch Huy Quân Tr n Đà Nẵng đ c l nh rõ ràng cu T ng Tr ng :

B t c k nào dùng súng đ n c p bóc, xâm ph m tính m ng, tài s n c a dân chúng trong t nh tr ng r i l an hi n nay s b các l c l ng an ninh, quân c nh b n h t i ch !

Tuy có c p ch c đ c quy n c xá do quân đ i cung c p, nh ng tôi có gi y phép đ y h c ngoài gi làm vi c(chuyên đ y kèm Pháp và Anh ng cho rất đông h c sinh Trung H c) đ đ i

s ng v t ch t t t h n, đ i v i gia đình đông con nh tôi, tránh đ c chuy n dính dáng đ n tham nhũng, h i l , r i làm “ dê t th n ” cho tình tr ng chính quy n và xã h i “ lem nhem “ th i đó. Vài em h c sinh chăm ch v n còn lui t i : “ Th a Th y ! các l p h c ra sao, có h c ti p không ha ? Thây ? “ T i nghi p ! Gi này mà các em v n có th nghĩ đ n chuy n h c hành.

Tôi nói

“ Thôi, chúng ta t m ngh , khi nào yên tĩnh hãy hay. Các em nên tránh b t vi c đi l i ngoài đ ng ph trong lúc này, r t nguy hi m.” Các em ra v , v m t bu n thiu...

Gia đình tôi trong m t ngôi nhà nh trong khu xóm đ ng bào nghèo, nh ng có 2 cái sân đ cho h c sinh 3 l p h c t i m i đêm, thay phiên nhau đ u xe g n máy và xe đ p. Lúc này, tôi đã đ a gia đình và di chuy n nh ng gì c n thi t lên văn phòng Toà Án cho đ c an ninh ví có anh em Nghĩa Quân canh gác các c quan chính quy n.

Các ngân hàng đã đóng c a, r t nhi u ng i cũng nh tôi, khi nghĩ t i chuy n c n có s ti n phòng thân, đành ch u ch t. Thôi, gi s sách r i vào Sài Gòn hãy hay. Ôm ti n m t lúc này càng thêm nguy hi m. Có chi sài n y v y. Ai cũng nghĩ nh th đ an tâm đ i phó v i tình hình tr c m t, ngày càng gay go, h n đ n. Tôi đi n th ai vào phi tr ng quân s , đ nh h i Thi u Tá Tr ng Phòng An Ninh, không có, xin g p Đ i Úy Quang, cũng không có, ch có Trung Úy B y tr l i:

“ Thi u Tá i ! T i nó pháo kích h a ti n 122 ly c a Trung C ng c y nát phi đ o r i, máy bay c a mình không đáp xu ng đ c n a, ch sài đ c tr c thăng thôi, ng i đông ngh t mà tr c thăng không th y đ n chi c ! “

Tôi đi n th ai sang B T L nh H i Quân Vùng I, h i thăm m y Sĩ Quan thân thi t thì đ c hay : T i C ng Tiên Sa, t u không đ chuy n ch quân đ i di t n cùng v i gia đình cũng nh đ ng bào tr n ch y quân c ng s n đang ti n vào thành ph b ng nhi u ng , bao vây chung quanh Đà Nẵng. L nh trên: rút b Quân Khu I không đánh đ m chi c thì tình tr ng làm sao khác đ c ! Đ ch pháo kích chung quanh Đà Nẵng m m...

Tôi g i sang B Ch Huy Pháo Binh Quân Khu. Đ i Tá Ch Huy Tr ng v n còn ó. Là b n thân v i nhau t h i còn nh , l u l c giang h , m i sau này m i g p l i nhau và l n sau cùng là Đà Nẵng. Tôi ch t t c gia đình trên chi c xe jeep, g m nhà tôi và 7 đ a con, đ a con gái l n s c kh e y u kém, đ a con trai k 16 tu i, đ a con gái út m i đ c 6 tháng, v tôi ph i b ng m trên tay, đ n B Ch Huy Pháo Binh Quân Đoàn. Lúc đó là chi u ngày 28 tháng 3, tôi go i c u tài x trung thành và can đ m, Binh nh t Túc, mà tôi đã đích thân đ n đ n v hành chánh qu n tr đ a ph ng, l a ch n r i h i han v tình tr ng khó khăn khi n h n can t i đào ngũ. Tôi liên l c v i đ n v g c c a h n, nh n cho h n làm tài x vì Tòa Án có xe nh ng không đ quân nhân tài x. Sau này, tôi th y h n t n tâm, chu đáo và trung thành, nên tôi nói v i đ n v đ ngh cho h n lên H Sĩ, mong ngày nào nào đó không xa, cho h n lên h Sĩ nh t thì đ ng l ng cũng đ kh cho gia đình.

Tôi ba o:

“ Thôi, c u lo cái xe cho t t, đ y đ s ăng nh t r i cho c u v lo chuy n gia đình, Tôi lái l y cũng đ c. Đây, chìa khóa văn phòng và t t c nh ng gì c a gia đình tôi trong đó, n u tôi đi kh i thì t t c là c a c u. C u l i lo cho gia đình. V con c u cũng c n đ n c u trong lúc h n l an này. Đem nh ng thùng, h p th c ph m khô, s a h p chia cho anh em Nghĩa Quân.

Tôi s cho l nh h : kh i canh gác n a ! Tòa ch còn tôi là Sĩ Quan cu i cùng ó đây, anh em H Sĩ Quan và Binh Sĩ thì tr i gia binh r i. Cho h v lo thu x p , b o v gia đình.”

Tôi b t tay c u tài x , Ha Sĩ Túc. C u tài x c n m ch t l y tay tôi, nói trong ngh n ngào:

“ Em không n đ Thi u Tá và Cô đi m t mình v i các em nh th này. C đ em đi theo, thầy trò mình sống chết có nhau, gia đình em đông ng i, nhi u bà con, dân đ a ph ng, em là binh sĩ nên không có gì khó khăn nhi u nh Thi u Tá. Thi u Tá đi đ c r i, em tr l i v i gia đình cũng đ c, không sao c ! “

T nhiên tôi th y m t mình nhòa đi tr c t m lòng c a c u tài x trung thành và can đ m, luôn luôn nghĩ đ n tôi, và gia đình vì chúng tôi : m t Sĩ Quan c p Tá , Phó y Viên Chính Ph Toà Án Quân S M t Tr n Quân khu I và m t binh sĩ luôn s ng v i nhau nh ng i trong m t gia đình ru t th t đã nhi u năm, nhi u tháng.

Tôi b o : “ Túc ! C u ph i nghe tôi, v trông coi, b o v l y gia đình trong lúc này ! Tôi t i B Ch Hy Pháo Binh bây gi . Ông Đ i Tá Ch Huy Tr ng còn ó ! “

Ha Sĩ Túc, c u tài x r i n m tay tôi r i đ ng nghiêm, gi tay chào nghiêm ch nh: Kính chúc Thi u Tá, Cô, cùng các em ra đi bình an ! Tôi th y rõ c u tài x can đ m và trung thành b t khóc. Ch c ch n là h n khóc cho gia đình tôi trong c n nguy bi n, mà tôi b t h n ph i i . Trên đ ng, m t chi c xe Jeep ch y ng c chi u v i tôi, trên có 4 Sĩ Quan Th y Quân L c Chi n, tu i còn tr nh ng đ u đeo lon C p Tá, r t quen thu c, tôi ch y ch m l i, gi tay v y chào, và h i to, “ Có chi l không ? “ M y Ông b n cũng gi tay v y. M t anh b n ng i Nam la n :

“ Đù má nó ! Anh coi : chi n tranh ki u chi l ! T i này có bao gi b ch y nh th này đâu! L i m y th ng M v i th ng Thi u...đem con b ch , âm m u buồn bán x ng máu t i mình đây thôi !...”

Gia đình Đ i Tá Ch Huy Tr ng Pháo Binh đã vào Sài Gòn ít hôm tr c, Ông còn i i vì T ng Tr ng và B T L nh Quân Đoàn v n còn Đà Nẵng. Đang ăn c m t i v i nhau thì đi n th ai reo . Sĩ Quan tr c ch y vào báo cáo : Th a Đ i Tá ! Có l nh c a Trung T ng m i Đ i Tá sang ngay B T L nh Quân Đoàn ! Ông Đ i Tá b t tay tôi và m y Sĩ Quan thu c quy n c a Ông đã t t p v ó :

“ Chúc Anh Ch , quý v các cháu và t t c bình an. “

Ông còn d n tôi trong lúc v i v ã quay đi

“ Anh cho Ch và các cháu ng ta m trong h m c a tôi, r t t t ! N u thi u ch thì gi ng c a tôi trong phòng kia... “

Sau này, tôi biết là Ông cùng B T Lê nh Quân Đoàn sang sân bay tr c thẳng Non N c đ ra tàu Ha i Quân cu M ch ngoài bi n.

Tôi m c nguyên quân ph c tác chi n, v i kh u súng Colt – 12 bên mình, ch b cái mũ s t 2 p ra, r i ng l ng xu ng gi ng thiu thiu ngu ch p ch n. Đi n th ai reo, Sĩ Quan tr c ch y sang: Th a Thiếu Tá, B T ng Tham M u t i Sài Gòn cho hay: 5 chi c T u H i Quân đã đ c l nh lên đ ng, ra Bi n M Khê, Đà Nẵng chuyên ch quân đ i, gia đình và dân chúng. T u s t i n i vào khuya đêm nay hay sáng s m mai...

Tôi đang m m màng màng trong gi c ng n ng n thì có ng i đánh th c tôi d y và nói trong s v i vàng :

” Thi u Tá ! Thi u Tá ! Mình ph i đi ngay, r i kh i n i này vì tin t c cho hay quân c ng s n B c Vi t đã t i r t g n thành ph , không g p s kháng c nào c ... “

Tôi đánh th c gia đình, v con r i t t c l i lên chi c xe Jeep v i ít đ đ c g n nh tùy thân, nh m h ng B i B i n M Khê phóng đi, sau khi b t tay v i vàng vài Ông b n Sĩ Quan Pháo Binh. Xe cha y đ c mô t qu ng khá xa, ch ng d m cây số, bỗng đ á con gái l n cua chúng tôi kêu thất thanh :

“ Cái va-li da cua M đ u r i ? “

Trong số đồ đ a c mang theo thì cái va-li da đó có chút ít tài sa n còn la i đáng giá h n m y cái va-li đã n m trong xe Jeep đê sống, do bà nhà tôi và đ á con gái l n , vốn tính câ n th n, trông coi cho chắc ăn. M i ng i trên xe nh n ra là trong lúc vô i vàng di chuy n, chính cái va-li đó đã bi bo la i t tra i Pháo Binh v à r i. Chết th t ! Tôi lái xe quay la i ngay l p t c, nh ng khó khăn vì ng i di chuy n quá đông.

Cha y tr i về tra i Pháo binh, vẫn còn 2 câ u lính gác, tôi đ u xe ngay c a phòng v à r i ban này, cha y nh bay vào trong. May quá ! (cái may đầu tiên) Chiếc va-li đã đ c l i t trong h m gia đình tôi t am trú lúc tr c, nh ng ch a đ m lên xe, vẫn còn nằm tr mô t mình sau cánh c a l i lên phòng tôi nằm. May mà còn lính gác, nếu không thì dân chúng quanh đó và bo n c p phá c quan, công s đ đã tràn vào v vét tất ca nh ng gì còn l a i, và cái va-li “quan tr ng nh t cua gia đình tôi “ cũng mất tiêu r i. Nếu nó bi mất thì không biết sau này gia đình tôi câ m ra sao v i cuô c sống đ i đ i v i trăm ngàn khô c c. Tr i Đất đ c u gia

đình tôi.. Đ á con gái l n lần này tay lúc nào cũng đê lên cái va-li v à tìm la i đ c.Tôi lái xe ra cô ng, anh em binh sĩ v n còn canh gác. Tôi nói n :

“ Anh em v đi, lo chuy n gia đình, doanh tr i không còn ai n a ! “

Tr i đ t ! Đ ng xá ban đêm mà lúc này đông ngh t nh ng ng i là ng i, di chuy n b ng đ m i cách. T t c đ u h ng v phía C ng Tiên Sa và bãi bi n M Khê. Tôi lái xe, kh u Colt-12 đeo tr c ng c, kie u Sĩ Quan Đ c, đă lên đ n, khoá chốt an toàn, kh u M-16 đă lên đ n s n, cũng khoá ch t, đ ngay bên c nh. Đ a con trai l n nh t 16 tu i, có m t trong xe cũng đ đ c tôi ch đ n đ s đ ng kh u ti u liên h ng nh Carbin M-2 đ đ phòng tr ng h p b b n b t l ng, tấn công, c p bóc trong khi h n l an. Trông c nh ng i xe xuôi ng c th t là kinh hoàng, trong khi đó quân c ng s n v n pháo kích vào thành ph Đà Nẵng nô ùynh ! ùynh ! ... r i rác đó đây.

Cái xe Jeep c a tôi đang ch y b ng đ ng ch t máy, n m ngay c nh đ ng. Th là làm sao ! Còn đang lúng túng thì hai binh sĩ c m M-16 t c ng tr i lính bên kia đ ng ti n đ n xe tôi dòm ngó, xem có chuy n chi mà l i đ ng xe ngang x ng trong dòng ng i đang ch y xuôi ra h ng bãi bi n. M t binh sĩ chào tôi :

Th a Thi u Tá ! Sao Thi u Tá l i đ y vào lúc này ?

- Xe tôi ch t máy r i !

C u binh sĩ kia cũng ch y l i r i la to :

Đ i Úy Sinh ! Ra mau ! Thi u Tá Phó y Viên Chính Ph Tòa Án M t Tr n đây nè ! Đ i Úy T Khánh Sinh, Đ i Đ i Tr ng nh y dù, b th ng t i m t tr n, sau đ c đ a v đ y làm Qu n Đ c Quân Lao Đà Nẵng, đ i quy n cu tôi. Đ i Úy Sinh, quân ph c tác chi n ch nh t , m s t 2 l p, gi tay chào tôi nghiêm ch nh nh th ng l . Chúng tôi b t tay nhau trong khi tôi nói :

“ Hay nh ! Sao cái xe c a tôi i ch t máy ngay ch này ? N u nó ch t máy ch khác thì làm sao đây ? “

Tôi nghĩ thâm trong bu ng : Đây là điều may m n th hai cho chúng tôi trong c n hỗn lo a n kinh hoàng. Anh Sinh kêu m y binh sĩ ra đ y cái xe c a tôi vào trong sân tr i.rồi ra lê nh cho mô t Th ng Sĩ :

“ Lấy cái xe d tr cua mình, lo sẵn nh t đây đu rồi giúp gia đình Thiếu Tá chuyên đô đ c sang, ch lúc này mà xe c ô l n x n là nguy hi m lắm. “ Tôi ca m n Đa i Uy Sinh, bắt tay viên Th ng Sĩ già rồi vào văn phòng, có vài Sĩ Quan trong đó. Sau vài phút h i han tình hình, tôi h i Đ i Úy Sinh “Anh em b giam gi còn bao nhiêu ng i ? “

– Th a Thi u Tá: g n 1 ngàn ! – Vi c ăn u ng c a h t i ngày hôm nay ra sao ? – Hôm nay thì v n còn, nh ng ngày mai thì ch a bi t, g o mình còn, nh ng li u nhà th u cung c p th c ăn có còn liên l c n a không.

Suy nghĩ th t nhanh vài giây r i tôi quy t đ nh :

“ Quân c ng s n đang ti n vào Đà Nẵng mà không đánh nhau chi c . Nhân danh Sĩ Quan c p ch c cao nh t c a 2 Tòa : M t Tr n Vùng I và Tòa Th ng Tr c Đà Nẵng, tôi ra l nh th h t t c quân ph m không phân bi t Đ i hay Ti u Hình... En temps de guerre ! En cas de force majeure ! (trong tr ng h p chi n tranh ! Trong tr ng h p b t kh kháng) chúng ta có quy n làm b t c cách nào đ b o v sinh m ng c a ng n đó con ng i, đã t ng là quân nhân nh chúng ta. H cũng có thân nhân gia đình đang đ i ch h . Anh Sinh cho th ký đánh máy biên b n theo l i tôi đ c “ L nh th h t quân ph m “... Tôi s ký tên v i tính cách ng i ra l nh, và t t c Sĩ Quan có m t cùng ký tên v i tính cách nhân ch ng, hi u bi t quy t đ nh này. Sau này vào Sài Gòn, chúng ta có giấy t trnh Nha Quân Pháp và Bộ Quốc Phòng là nh ng c quan mà hai Toà Án chúng tôi tr c thu c. Sáng s m mai, chúng ta s th hết ...

Sĩ Quan, H Sĩ Quan và Binh Sĩ c a Quân Lao h u nh v n còn có m t đông đ .t i gi phút này. Đ i Úy Sinh v n g c Sĩ Quan nh y dù cho nên làm vi c r t đàng hoàng, nghiêm ch nh. B p h n c p đ ng, d n c m t i lên cho m y anh em Sĩ Quan chúng tôi, v a ăn, v a bàn b c công vi c ph i làm sáng mai. M t H Sĩ Quan đi xe g n máy t C ng Tiên Sa tr v , báo cáo : C ng Tiên Sa r t đông ng i, t u bè di chuy n không đ , r t khó khăn, đ ch th nh th ang l i nã vài

trái h a ti n gây ch t chóc và th ng tích cho bà con... Đ i Úy Sinh b o anh em lo c m t i cho gia đình tôi và ch ngh ng i qua đêm. Tình “ Huynh đ chi binh “ nh ng lúc nh th này m i th y nó cao quý làm sao ! T t c đ u coi nhau nh ru t th t m t nhà. Thâ t là phúc đ c cho gia đình tôi: trong suốt nh ng ngày rồi loa n, di ta n, chúng tôi may mắn vẫn có chỗ ăn, chỗ ngu đàng hoàng, không thì khô cho đám con tre biết mấy, nhất là đ á con gái út m i đ c 6 tháng, nhà tôi còn pha i bông ăm trên tay và lo nh ng bình s ã và biết bao nhiêu th cho mô t đ á bé nh thể.

Hôm sau, tr i còn s m m, nh ng t t c chúng tôi đã th c d y. T t c Sĩ Quan chúng tôi cùng binh sĩ trong tr i kéo nhau xu ng phía khu v c nhà giam. Tôi ra nh : t t c binh sĩ súng M-16 lên đ n, đ ng thành 2 hàng, các Sĩ Quan đ ng sau l ng, tôi cho m c a nhà giam, r i dùng loa phóng thanh c m tay nói n : Nhân danh Sĩ Quan có c p ch c cao nh t c a Tòa án quân s M t Tr n Vùng I và Tòa án quân s Th ng Tr c Đà Nẵng hi n có m t t i đây, tôi ra nh th t t c anh em ngay lúc này đ tr v lo cho thân nhân gia đình trong tình hình kh n c p hi n nay... Nhi u anh em quân ph m còn nhìn nhau có v ng ngác vì h không bi t rõ tình hình bên ngoài. Tôi nói ti p : Anh em tr t t ra ngoài theo h ng đ n c a 1 Sĩ Quan, x p hàng 10 ng i m t, c đ 6 hàng thì ng ng l i, ngôi xuống Khi có l nh hô c a 1 Sĩ Quan thì 2 hàng đ ng d y, theo ti ng hô th hai là c 20 ng i ch y ra kh i c ng tr i, v nhà. B t c ai gây n x n, làm m t tr t t , hay đ ng ch y mà quay đ u l i ho c đ ng l i bất c vì lý do gì, s b b n g c ngay t i ch ! Nghe rõ ch a ? T t c anh em đ u reo m ng và thi hành nh m t cách nghiêm ch nh...

Công vi c “ th tù “ đã xong, tôi th phào nh nh m, h cũng là ng i, t ng là quân nhân dù có ph m t i, h cũng có thân nhân gia đình đ ng đ i trong hoàn c nh khó khăn, nguy hi m này, ch s có s r i l an x y ra khi anh em nóng lòng, s t ru t r i làm càn, ai cũng mu n thoát ra kh i nhà tù càng s m càng t t. May mắn là vi c đó đã không xâ y ra.

Ăn sáng qua loa xong, tôi cho lê nh tâ p ho p tất ca Sĩ Quan, Ha Sĩ Quan, Binh Sĩ cua Qui n Lao. Quân số gân nh đ ng đ u hoàn toàn. V i gio ng nói tr n l n s s sót sa trong lòng, dù rằng cu c đ i cua tôi đã quen v i sót sa, đau khô , chia là t khi 15 tu i, pha i bo tr ng trung ho c Ha i Phòng đ l n mình vào cu c kháng chiến chống Pháp, đ ch bắt hai lần, r i 23 năm lính ch ng c ng s n, t Binh Nh i, không theo h c tr ng Sĩ Quan nào c mà lên Thiếu Tá, v i ch c v hi n t i, tôi nói

“ V n n c bắt chúng ta pha i bo cu c mô t cách đau lòng. Chúng ta đã làm hết b n ph n cua nh ng quân nhân. Bây gi , không còn cách nào khác h m n ã, tôi khuyên anh em nên tr v e ngay, lo cho gia đình trong c n hỗn loa n. Súng đ n cá nhân, anh em tùy nghi tìm cách thu tiêu, ai không làm đ c thì đ vào trong kho súng ch c ch n kia, Sĩ Quan ti p li u

khoá k i, không đê lo t vào tay nhng ke xấu, dùng nó làm ha i ng i dân vô tô trong lúc h n lo n này..Còn các Sĩ Quan, anh em mình ta m chia tay i đây và mong có ngày gặp la i. Xin chúc tất ca anh em bình an ! “

Tôi bắt tay th t ch t tng Sĩ Quan, Ha Sĩ Quan, Binh Sĩ...Vài binh sĩ bi n ri n không n r i chúng tôi trong khung ca nh đau đ n nh thế này. Họ vẫn còn đng nghiêm, gi tay chào theo quân cách rồi m i tan hàng, theo nhau tng nhóm mô t. Máy đ á con đã i n của tôi đng đăng xa, ca nh chiếc xe Jeep, trông thấy ca nh đố cũng hiê u đ c nôi đau lòng của i p ng i cha, anh , nhng quân nhân chúng tôi, cho nên chúng nó cũng n c mắt su t sùi. Khi m oi ng i đã tan hàng, ai lo viê c nấy, Đa i Uy Sinh, chi có mô t mình i tra i, lên xe cùng gia đình tôi. Anh lái ra phía bãi biê n Mỹ Khê. Có mấy chiếc tàu Hai Quân t trong Nam kéo ra th t, nhng đâ u h i xa, n c ca n không vào gân đ c. Trên tàu đng đ c nhng ng i là ng i và khắp m oi chỗ n i bãi biê n, ng i t khắp n i dôn vê sao mà đng thế. Ca lính lẫn dân, ke lô i n c, ke đi đư loa i ghe thuyền, cố gắng b i ra ra t i chỗ tàu đâ u..

Câu thang lên tàu không đ đ a số ng i đng đ c nh kiến leo lên. Ng i ta pha i dùng đến nhng cái thang dây dùng trong trng h p kh n cấp, nhng ng i vẫn chen chúc leo lên, hành lý mang theo r i r t xuống biê n m i lúc mô t nhiều, rồi đến lúc có nhng ng i chen chúc, xô đâ y, đui s c cũng r t xuống biê n đê đê. Nhng tiếng kêu gào thất thanh càng làm cho ca nh tng thêm rùng r n. Nhiều ng i trên b biê n khóc thét lên làm cho nhng đ á con nhỏ của tôi cũng oà lên khóc theo . Tôi ba o Đa i Uy Sinh

“ Mình không thê đê cho nhng đ á tre th nh thế này cũng pha i ch iu ca nh thê tha m đó ! “ Anh Sinh ba o tôi :

- “ B n mình tránh ra phía này, tôi có thng đàn em i trong xóm đng kia. Nó có chiếc ghe đm d i n c. Nó và b n mình đi ghe ra phía ngoài xa, lên chiếc tàu i tít ngoài kia m i đ c. “ Chiếc xe Jeep cài số nhỏ , ì a ch lẫn bánh trên cát, ch đng ng i chúng tôi t i phía cách xa đó mô t khoa ng, gân mô t xóm nhỏ i th mấ nóc nhà tranh, nhà lá. Anh Sinh cha y vut vào trong xóm rồi ra ngay cùng v i mô t câ u nghĩa quân.. Chiếc ghe đ c l i d i n c lên, đư ch ngân đó con ng i, tuy có chút nguy hiê m v an toàn. Đành liêu vâ y, ch biết làm sao ! Bà nhà tôi lên ti ng :

“ Sng cùng sng, ch t cùng ch t v i nhau ! “ Câ u nghĩa quân nói:

Thiếu Tá và Đ a i Uy thay quân áo dân s đi vì em biết t u i du kích và đ c công nã m vùng đang ra công khai hoa t đô ng đê kiê m soát tình hình, phía sau quân đ i đánh chi m thành ph Đà n ng va vùng chung quanh, ngăn chã n đông bảo di ta n, t i nó hung hăng lắm !

Tôi đã t ng có kinh nghi m khi đi kháng chi n, đ ng trong hàng ngũ cu c ng s n g n 7 năm, công tác trong các văn phòng c quan lãnh đ o vì có chút ch nghiã và có ng i anh ru t đ đ u, che ch , cho nên tôi bi t rõ Sách - L c (Polisy & Strategy) cu c ng s là đánh chi m m t vùng hay m t x s , qu c gia nào thì b t bu c : quân tác chi n làm xong nhi m v , l p t c l c l ng bình đ nh (Pacificatory forces) ph i ki m soát an ninh, tr t t , đè b p, di t tan m i s c kháng c hay n i lên làm lo n sau này... Chúng tôi chuy n đ đ c trên xe xu ng bãi cát r i tôi đ a chùm chìa khóa xe cho m t ng i đàn ông ngoài 50 tu i đáng hi n lành, đ ng c nh đó, không rõ ông ta thu c l ai ng i gì. Tôi b o : N u chúng tôi xu ng ghe đi đ c thì Bác l y chi c xe này, đ m v bi n c i đi mà sai ! Chúng tôi chuy n b b c xu ng chi c ghe c a c u nghã quân, đã đ c tát s ch n c, nh ng lúng túng vì đông ng i, có đám con nít, v i đ đ c... T phía làng xóm g n đó, b n du kích và quân ch l c m i n (regional forces) cu T nh Đ i Qu ng Nam – Đà N ng đã chia nhau t ng toán nh đi lòng soát, ngăn ch n t i các đi đ i m tr ng y u, mà bãi bi n M Khê, S n Trà, núi Non N c v... là nh ng đi m chúng đã chú ý. M y tên du kích chiã súng ti u liên AK- 47 cu Liên Sô và c M-16 cu quân Vi t Nam C ng Hoà b i, quát om xòm : “ Không có đi đâu h t c ! Quay v ngay, không thì...b n h t ! “ Chúng n v i lo t súng vào chi c thuy n nh và b t chúng tôi quay l i. Th t là bu n l n t c gi n vì Đ i Úy Sinh t ng là Đ i Đ i Tr ng Nh y Dù, còn tôi thì đã t ng l n l n trong cu c kháng chi n ch ng Pháp, Tây b t 2 l n, r i 23 năm trong Quân Đ i C ng Hoà t Lính h ng bét leo lên c p Tá, t ng coi b n du kích này nh b n ... chó ch t, nh ng lúc này chúng nó là k th ng tr n và đang c m ti u liên xung kích trong tay. Tôi nói nh v Sinh :

Thôi quay l i ! Tôi nhìn lữ tr m t mũi lo s , kinh hoàng mà lòng đau sót không cách nào nói h t đ c.... Khi tr l i chi c xe thì Bác “ nhà quê “ đang ng i i gh t tài x và cho xe n máy. Loay loay mà ch ng bi t làm cho chi c xe n máy. Tôi nói v i Bác ta :

“ Thôi, c m n Bác, chúng tôi không đi đ c, c n xe ch nhà tôi và các cháu v thành ph k o tr i chi u đã mu n, i gi ã bãi bi n mênh mông th này, đ ng kia ng i i đen nh ki n v n đang lên t u và v n... đang r i r ng xu ng bi n nh sung, nh lá bay th kia, coi b không đ c r i, nh t là các cháu nh nh th này.

Bác ta vui v đ a l i chùm chìa khoá cho tôi và b c xu ng nh ng ch cho Đ i Úy Sinh và tôi chuy n đ đ c tr l i trong xe. Đây l i thêm m t đi u may m n cho chúng tôi. Xong vì c, tôi b anh Sinh lên lái xe, tôi ng i bên c nh còn nhà tôi và các cháu ng i h t phía sau. Đ i Úy Sinh ng i lên c m tay lái, tôi quay l i nói v i ng i đàn ông hi n lành, g n nh không th y nói nã

gì c :

C m n Bác nghe ! C u chúc Bác bình an ! Trong khi Đ i Úy Sinh cài s nh , lái xe ì ch lẫn trên bãi cát, tìm l i lên b , tôi nói v i anh Sinh :

May mà tay này hi n lành, th t thà, m xe m y l n máy không n , n u n máy, li u anh ta có bi t lái nó đi đâu không, và chúng tôi c b n đang đ ng ã bãi bi n mênh mông, v i nhi u đe do , nguy hi m, không bi t s ra th nào khi tr i đã đ n đ n ng bóng v chi u, trong khi anh Sinh ch m máy m t cái là xe n máy t c kh c, xe t t, đ đ tr cu đ n v anh Sinh kia mà, ch g p anh chàng kia là th đ thì th t là kh s v t v cho gia đình tôi v i đám con ph n nhi u còn nh , đ đ c l nh k nh...

Xe đã tìm đ c l i lên đ ng, quay tr l i l i cũ ph i qua Quân Lao Đà Nẵng. Tr i đ t ! Doanh Tr i Quân Lao Đà Nẵng cu Đ i Úy Sinh lúc này đông ngh t bà con, dân chúng ã đầu kéo đ n t m trú, ch c bà con cũng đ nh nh m h ng bãi bi n M Khê, Tiên Sa, nh ng th y tr i đã s p t i nên kéo nhau vào đây.

Anh Sinh lái xe vào trong, đ u tr c hai căn phòng c ch c ch n, khoá b ng nh ng chi c khoá đ c bi t cho nên không có ai vào đây. M y anh em binh sĩ cu anh Sinh, nhà l i n đó, bi t đ c chúng tôi đã quay tr l i Quân Lao, li n ch y đ n, xem có th giúp đ đ c gì chng. Đ n lúc này mà anh em v n còn nghĩ đ n chúng tôi, th t là tình “ Huynh Đ Chi Bình “ đúng là b t di t... Lúc này theo tin t c thì quân c ng s n đã vào ki m soát thành ph Đà Nẵng. Chúng tôi cũng nh bao nhiêu Sĩ Quan, quân nhân t Qu ng Tr đ n v vùng đ t này h u h t đã b đ n vào ch ch t, nh ng bi t làm sao, đành theo v n n c..

Qua m t đêm khó khăn, kh c kho i Quân Lao Đà Nẵng, đ n v cũ cu Đ i Úy Sinh, anh Sinh lo cho chúng tôi là m t chuy n, lo cho gia đình, nhà tôi và lữ con còn nh , cũng nh cho chính anh v i t ng lai t i t m tr c m t, th t là kinh kh ng. Tr i sáng lúc nào không bi t. Tôi nói Đ i Úy Sinh ki m m t lá c Ph t Giáo, lúc này đ dàng ki m ra th đó ã ch đông ng i vì lúc này Th y Thích Trí Quang “ Chuyên viên tôn giáo v n “ cu C ng S n Vi t Nam t 1946, là nhân v t quy n hành l n lao, ng i dân mi n Nam ai cũng ph i bi t lúc này vì ông lãnh đ o “ thành ph n th ba “ ngoài hai l c l ng khác cao h n : c ng s n B c Vi t và M t Tr n Gi i Phóng Mi n Nam, đ ng đ u là Ch T ch Nguy n H u Th , r i đ n Th T ng Hu nh T n Phát, nh ng th c ra t t c đ u đ t đ i s lãnh đ o cu B Chính Tr Trung ng c ng s n Hà N i. Nhân v t Thích Trí Quang kêu g i : Các Bác Sĩ tr v b nh vi n cu mình làm vi c vì s th ng vong quân đ i, dân chúng quá nhi u, kêu g i quân nhân cu nam Vi t Nam đem súng

đ n đ n n p t i sân chùa trong thành ph , th tr n, và ra trình di n U Ban Quân Qu n khi có
l nh...

Bà con nói : Sân Chùa T nh H i Đà Nẵng đ ng Ông Ích Khiêm là m t cái núi ch t đ y
súng đ n, nhi u nh t là súng M-16 trang b cho các l c l ng võ trang chính quy cu Nam Vi t
Nam, còn v t r i rác kh p hang cùng, ng h m thì không k .

T t c chúng tôi l i ch t đ đ c lên xe tr vào thành ph Đà Nẵng, là vùng đ t ch t lúc này,
nh ng bi t làm khác đ c ! Xe ra kh i c ng tr i v i chi c lá c ph t Giáo to t ch ng bay ph t
ph i. Xe ch y s p t i ngã ba r vào thành ph Đà Nẵng và đi Hu thì m y chú b đ i ch l c
cu T nh Đ i Qu ng Nam (tôi đoán th) mũ tai bèo, súng AK-47 t bên c nh đ ng nh y ra
ch n xe l i và yêu c u Anh Sinh và tôi bu c xu ng kh i xe. Th y m y tên b đ i non cho t, n u
tr c đó ít lâu thì c m t chi n binh lính Dù cu anh Sinh là d s c “ s i tái “ m t lúc c 3 tên b
đ i ‘ bé cho t “ này trong 30 giây đ ng h , tôi ch i n c li u hét to :

“ các anh trông lá c tr c mũi xe kia ! L nh cu Ban Quân Qu n Đà Nẵng và Th y Thích Trí
Quang sai chúng tôi liên l c kh n c p v i Chùa T nh H i Đà Nẵng xin xe c ra bãi bi n Tiên Sa
ch bà con, đ ng bào b th ng n m la li t ngoài đó, ch m không đ a v b nh vi n là ch t h t
!

“ M y chú b đ i ng ngáo nhìn nhau r i khoát tay : “ Thôi đi mau lên ! “. Ch y vào phía thành
ph r i, tôi m i b o Đ i Úy Sinh : Moa không hét toáng lên nh v y là chúng nó b t hai anh em
mình xu ng ng i t p trung bãi c r i, lúc đó nhà tôi và lũ tr này s ra sao ! Xe ch y vào trung
tâm thành ph thì b n tôi th y c đ sao vàng và c M t Tr n Gi i Phóng mi n Nam đã đ y
ng p thành ph , kh p ch n hang cùng ng h m. Mau th t ! M t nhóm các em h c sinh, trong
đó có c h c sinh cu tôi m y hôm tr c, đã b luà ra đ y đ ng ph , m i nhóm có kèm hai, ba
tay súng đ c công ch huy, làm công tác tuyên truy n, kêu g i bà con tr v ...thành ph đã
đ c gi i phóng ! Hai em h c sinh ch y l i bên tôi nói :

Th a Th y ! Th y đ a Cô và các em v nhà, và có c n đi đâu trong thành ph n ã thì Th y c
vi c đi tho i mái. Xong vi c, xin Th y giao xe l i cho chúng em vì lúc này Th y cũng bi t r i,
thành ph c n qu n lý và s đ ng t t c m i th xe c , nh t là cu quân đ i cũ.

Tôi b o m t em bi t lái xe, nh y lên ng i phía sau, ch t ch i, anh Sinh lái đ n m t gia đình

quen biết t g n đó r i giao tay lái l i cho tôi. Sau cái b t tay t giã sót sa, nh ng đ y rình “ chi n h u “, chúng tôi v y tay chào nhau khi tôi lái xe th ng đ n Toà Án Quân S M t Tr n Quân Khu I. Tôi rút chìa khoá xe, n m trong tay, r i nh y xu ng, ch y ào vào văn phòng cũ cu tôi. Tr i đ t ! M t c nh hoang tàn, h n đ n đi n ra ngay tr c m t tôi : Bao nhiêu h s , gi y t cu văn phòng, c ng thêm cái đ ng sách 501 cu n cu tôi s u t m, góp nh t c 2 ch c năm nay n m lung tung, b à bãi, ng n ngang nh m t đ ng rác. Đã xót sa cho v n n c, tôi càng thêm xót sa cho cái c nh này. Chán quá, tôi quay ra xe quên c l m l i m y cu n T Đi n Vi t , Pháp, M , Anh đ y c m...là nh ng th c ng s n có th y tôi gi , tôi cũng ch ng s gi.

Nh y lên xe, tôi đ a c gia đình v nhà c u tài x cách đó không xa. Tôi v à đ u xe tr c c nhà c u tài x và b c xu ng thì c hai v ch ng H Sĩ Túc t trong nhà ch y nhào ra ôm y tôi, khóc oà lên mà ch ng nói chi c . M t lúc sau, v ch ng h n m i buông tôi ra mà h i :

“ Làm sao bây gi đây h Thi u Tá ? “ Tôi v vai hai v ch ng c u tài x trung thành, đ y tình nghĩa mà nói :

“ R i s tính ! “, chúc anh ch và các cháu bình an, may m n, tôi ph i đi ngay, cho nhà tôi và các cháu ngh ng i k o m t m i quá r i. Tôi lái xe đ n nhà ng i cháu h i ngay m t đ ng Phan Chu Trinh, Đà Nẵng t m cho đ c an toàn trong lúc thành ph đang còn h n đ n nh th này. Tôi ch y sang nhà ông anh h g n đó, h i chìa khoá vì tôi đoán th nào đ á cháu h cũng giao chìa khoá nhà cho Chú nó là anh h cu tôi. tr c khi kéo nhau ch y vào Sài Gòn t s m vì M và anh ch em cu nó đ u sài Gòn. G p anh ch tôi, m i ng i nhìn nhau sao mà bu n th m trong cái c nh này, không nói ra nh ng ai cũng hi u : Tôi là Sĩ Quan c p ch c khá cao, đi tù mút mùa là cái ch c, còn gia đình anh ch tôi có ti ng là gi u có, buôn bán thành công c thành ph này ai mà không biết, coi nh “ T S n “ h ng n ng r i . M đ c khoá c vào nhà, đ a gia đình, đem đ đ c vào trong xong, tôi tr ra trao chìa khoá xe cho em h c sinh đã l n, hình nh đã h c l p 12, ch ng 18 tu i, rành chuy n lái xe và nói :

Đây chìa khoá xe, Th y giao l i cho em đem v cho c quan có trách nhi m ! Em nhìn tôi r i h i cúi đ u :

Chào Th y, em đi ! Chúc Th y Cô và các em m i đ u may m n...

Tôi quay vào trong nhà, ng i xu ng cái Sô-pha ngh ng i cho b t căng th ng đ u óc và cho l i

Gi phút h p h i cu thành ph Đà Nẵng : Cu i tháng 3 - 1975

Tác Giả: Phan Đ c Minh

Thứ Hai, 30 Tháng 3 Năm 2009 07:12

s c, s n sàng ch đón m t t ng lai đen t i mà tôi đã bi t tr c, trong khi ngoài đ ng ph , xe b c loa thông tin, xe ch công an, b đ i đi i phô tr ng l c l ng chi n th ng, ng ba, ngã t đ ng ph ch nào cũng có vài chú b đ i, ng ngáo, mũ tai bèo xách AK-47 đi i, còn b n c ng s n n m vùng, đ c công, cùng b n “ cách m ng gi i phóng theo đuôi m i đ c 2 ngày “ bu c m nh v i đ c canh tay ch y loăng quăng kh p ch n, c nh ngày h i, trong khi các c nhà hai bên đ ng ph , bà con đóng kín mít, th nh tho ng có ng i hé m nhìn ra ngoài coi xem “ cách m ng “ đang “ gi i phóng “ làm ăn nh th nào...t ng lai r i đi v đâu. Có đi u ch c ch n là s t i tằm, mù m t cũng nh nhi u v b t b , t ch thu tài s n, c p bóc v vét tr ng tr n và nhi u hình th c ch t chóc s x y ra...

San Diego, CA ngày 28 – 3 –2009